

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

МАО Ляньцзе

**«РЕНОВАЦІЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ЛАНДШАФТІВ: ДИЗАЙНЕРСЬКІ
КОНЦЕПЦІЇ, ПІДХОДИ ТА ЗАСОБИ»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

з мистецтвознавства за спеціальністю 022 Дизайн

(галузь знань 02 Культура і мистецтво)

На розгляд офіційного опонента представлена дисертація загальним обсягом 233 сторінки, з яких 23 сторінки списку використаних джерел із 173 найменувань, 44 сторінки додатків.

Актуальність обраної теми лежить у площині просторового розвитку сучасних міських територій на принципах сталого розвитку. Застарілі виробничо-технологічні процеси, неефективне функціонування промислових об'єктів міст, їх занепад та припинення діяльності, недієздатність санітарно-захисних зон – сприяли перетворенню значних за площею міських територій в депресивні, «зони відчуження», «мертві» зони міста. Ці занедбані ділянки стали джерелом безпекової та екологічної напруженості міст. Тому питання реновації цих територій в культурні постіндустріальні ландшафти, надання їм «другого життя» в сучасному урбанізованому середовищі є одним із ключових на шляху до ефективного соціально-економічного розвитку як цих територій так і міст в цілому. Тому актуальність даного дисертаційного дослідження вбачаємо в екологічній реабілітації таких територій, підвищенні їх художньо-естетичної привабливості, ліквідації потенційних джерел небезпеки у містах.

Дисертація має безпосередній зв'язок із державними програмами України, напрямом науково-дослідної роботи, зокрема – «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проектної культури» (№ держреєстрації 0122U200902), яка розробляється Харківською державною академією дизайну і мистецтв.

Дисертація МАО Ляньцзе складається із вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура представленого матеріалу не викликає зауважень, а його повнота свідчить про глибоке проникнення здобувача до суті проблеми.

«Вступ» містить необхідні позиції щодо даних праць – визначено й обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мету і завдання дисертаційної роботи; об'єкт і предмет дослідження; матеріал, межі й методи дослідження; наукову новизну,

теоретичне й практичне значення результатів та висновків роботи, їх апробацію, особистий внесок здобувача.

Мета даного дослідження чітко сформульована і взаємопов'язана з завданнями, окресленими здобувачем. **Об'єктом дослідження** обрано парки, організовані шляхом здійснення процедур реновації на територіях, де в минулому відбувалась виробнича діяльність. Автор проаналізував цілу низку об'єктів, для перетворення яких використано відповідні ландшафтні прийоми. **Предметом** є дизайнерські концепції, підходи та засоби для реновації постіндустріальних ландшафтів. Аргументовано **межі дослідження**, серед яких територіальні вважаємо зайвими, так як вони відсутні за самим визначенням здобувача – охоплюють «матеріал світового проєктного досвіду» (с. 23).

Перший розділ дисертації «СТАН ДОСЛІДЖЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ, ДЖЕРЕЛА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ» у чотирьох підрозділах окреслює проблематику процесів реновації на західноєвропейських та північноамериканських теренах, в Китаї та Україні, представлено методи дослідження, використані в роботі. Особливо слід відмітити вагомий об'єм зібраного матеріалу, детальний розгляд попередніх досліджень в цій царині. Це стосується не лише цього розділу, а й роботи взагалі – звернення до конкретних науковців з тих чи інших висвітлених питань.

У **другому розділі** «ДИЗАЙН ПАРКІВ НА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ТИПОЛОГІЯ, ПІДХОДИ ТА КОНЦЕПТУЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕРЕДОВИЩА» у межах трьох пунктів висвітлено планувальні рішення парків на постіндустріальному підґрунті, концептуальні засади, підходи та прийоми реалізації проєктних рішень постіндустріальних парків. Особливий наголос розділу зроблено на культурну цінність досліджуваних об'єктів з точки зору їх індустріального минулого. Аналітична інформація розділу обґрунтована детальними описами існуючих постіндустріальних парків. В розділі подано два провідних принципи формування парків на постіндустріальних територіях – раціональності та художньо-естетичної виразності (с. 114).

Третій розділ «ДИЗАЙН СУЧАСНХ ПАРКІВ КИТАЮ НА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ПРОЄКТНІ ПІДХОДИ В ОПРАЦЮВАННІ ПРОМИСЛОВОЇ СПАДЩИНИ» у чотирьох пунктах цілком присвячено досвіду Китаю у цій царині: передумовам актуалізації процесів реновації індустріальних ландшафтів країни, проєктним концепціям та дизайнерським прийомам. На наш погляд, він є цікавим з точки зору розуміння та переосмислення далекосхідної ландшафтної культури Китаю. Автором поданий детальний шлях країни в питанні реновації постіндустріальної спадщини – від законодавчої бази до реалізації амбітних проєктних рішень.

Окрема увага приділена дієвому засобу ландшафтного дизайну постіндустріальних парків – кольору.

Загальні висновки по роботі містять 8 положень і віддзеркалюють науково обґрунтовані результати дослідження щодо досягнення поставленої мети. Разом з тим, вони потребують деяких скорочень у формулюваннях (7 сторінок).

Мова написання дисертації – державна. Вона є доступною для сприйняття. Здобувач коректно й тактовно використовує інформацію інших науковців. **Стиль та оформлення** наукового дослідження в цілому відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Ступінь достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених на захист, є належним і достатньо обґрунтованим науково-теоретичним апаратом дослідження, використаною в роботі науковою базою та дієвістю виявлених концепцій, підходів і засобів в організації середовища сучасних парків на постіндустріальних територіях.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у виявленні концепцій, підходів і засобів в організації середовища постіндустріальних парків. Здобувачем отримано наступні наукові результати:

- виявлено планувальні схеми, за якими відбувається організація середовища парків, створених на постіндустріальних територіях;
- визначено основні концепції та підходи, за якими вирішується сучасний дизайн парків на територіях з індустріальним минулим;
- систематизовано прийоми ландшафтного дизайну та засоби щодо формування постіндустріальних парків, враховуючи досвід різних країн світу, в тому числі – Китаю.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає у доповненні існуючих в ландшафтному дизайні концепцій та підходів тими, які визначені в даній роботі і цілеспрямовані на формування парків на постіндустріальних територіях.

Практичне значення даної дисертації лежить в площині використання її результатів у реальному проектуванні постіндустріальних парків, зокрема – систематизованих прийомів та засобів ландшафтного дизайну. Вони також можуть стати поштовхом і мотивацією для виявлення нових, що сприятиме подальшому їх розвитку.

Основні результати дисертації з достатньою повнотою відображені в наукових публікаціях. Це підтверджується трьома друкованими одноосібними

працями здобувача у фахових виданнях України. Зміст публікацій відповідає конкретним результатам наукового дослідження. Апробація результатів дисертаційної роботи здійснена здобувачем шляхом участі у 5 наукових та науково-практичних конференціях протягом 2021-2024 рр. (4 з яких – міжнародні, 1 - всеукраїнська).

До основних здобутків роботи слід віднести наступні:

1. Змістовну складову дослідження, врахування як національних, культурних, так і міжнародних аспектів у формуванні постіндустріальних парків;
2. Виявлені планувальні схеми формування постіндустріальних парків;
3. Ретельність та глибина опрацювання поданого матеріалу – різноманітність виявлених концепцій, підходів.

Дискусійні положення, зауваження та побажання:

1. Дисертаційне дослідження всебічно висвітлює обрану тему – від ландшафтно-планувальних рішень постіндустріальних парків до елементів їх предметного наповнення. Разом з тим, на наш погляд недостатньо приділена увага технічним аспектам відновлення деградованих територій, а саме – ґрунту, рослинності, водним елементам. Адже це є першочерговим практичним кроком на шляху реалізації проєктних рішень і їх подальшого існування.
2. Здобувачем виявлено в роботі два провідних принципи формування парків на постіндустріальних територіях – раціональності та художньо-естетичної виразності (с. 114). З огляду на складність підґрунтя об'єктів дослідження, їх змістовність та майбутню місію, їх кількість варто було би збільшити, додавши принципи екологічної збалансованості, спадкоємності, тощо.
3. В дисертації варто було би узгодити деякі стилістичні й змістовні твердження, які застосовані до одних і тих же понять, як то: «типологія планувальних рішень» (с. 18) та «класифікація планувальних схем» (с. 24), «постпромислові ландшафти» (с. 18), «індустріальні ландшафти» (с. 19) та «постіндустріальні території» (с. 19), тощо.
4. Ілюстративний матеріал роботи, поданий у додатку, значно доповнює текстову частину дисертації. Але, на наш погляд, в основній частині роботи не вистачає графічних матеріалів у вигляді аналізу об'єктів дослідження, аналітичних схем ключових результатів. Це дало би змогу і дещо скоротити подекуди занадто детальну описову частину об'єктів дослідження.

5. Висновки по розділах є завеликими (1-ий розділ – 3 стор., 2-ий – 4 стор., 3-ій – 7 стор.) і потребують більшої лаконічності у формулюванні. Це ж стосується і загальних висновків по роботі, представлених на семи сторінках.

Але висловлені положення не применшують позитивної оцінки рівня дисертаційної роботи і можуть бути враховані здобувачем у його подальшій науковій роботі.

Загальні висновки та оцінка дисертації.

Дисертація МАО Ляньцзе «Реновація індустриальних ландшафтів: дизайнерські концепції, підходи та засоби» є самостійною, завершеною науковою працею з актуальної і недостатньо опрацьованої у нашій країні теми. Вона виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. Сформульовані в дисертаційній роботі наукові положення й отримані теоретичні та практичні результати є актуальними, відзначаються структурною послідовністю змісту, підтверджують особистий внесок здобувача. Дана дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9, а її автор – МАО Ляньцзе – присвоєння йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 Дизайн.

Офіційний опонент:

кандидатка архітектури, доцентка,
доцентка кафедри архітектури будівель
та дизайну Національного університету

«Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава

Людмила ШЕВЧЕНКО

Проректор з наукової роботи

Олена СТЕПОВА